

c) da bi se omogočilo dviganje pomožnega tehničnega kadra, se priporoča, da se ustanovi centralna restavratorska delavnica, ki bi imela poleg drugega tudi to nalogo,

č) ugotavlja se, da je potrebno, da arheološki strokovnjaki večkrat odhajajo v inozemstvo zaradi spoznavanja in raziskovanja komparativnega gradiva in metod dela v tujih državah,

d) glede na resno in strokovno delo arheologov in tehničnih pomočnikov v muzejih in zavodih za zaščito kulturnih spomenikov se poziva Ministrstvo za znanost in kulturo FLRJ, naj čimprej spremeni uredbo o muzejsko-konservatorski stroki in s tem izboljša ekonomsko stanje teh kadrov.

9. Ker doslej ni vzpostavljena močnejša vez med arheologijo kot vedo in širokimi ljudskimi množicami, se priporoča:

a) da se energično razvije delo za popularizacijo arheologije in njenih izsledkov z vsemi sredstvi publicistike,

b) da se naj ustanovi društvo ljubiteljev kulturnih spomenikov, ki bo obenem delalo tudi pri zaščiti takih spomenikov.

10. S takim delom se bo arheologija lahko veliko bolj razvila, približala se bo še bolj širokim ljudskim množicam in bo tu v polni meri opravila svojo kulturno-vzgojno nalogo.

POROČILO O DELU IN SKLEPIH KOORDINACIJSKEGA ODBORA ARHEOLOGOV FLRJ

Po končanem posvetovanju jugoslovanskih arheologov v Niški Banji maja 1950 je bil izvoljen koordinacijski odbor z nalogo, da plansko poveže arheološko delo cele države ter da izvaja sklepe, ki bodo sprejeti na posvetovanjih. Hkrati pa je dolžnost koordinacijskega odbora tudi, da proučuje važnejša vprašanja, ki bi se pojavila med dvema posvetovanjima. V koordinacijski odbor so bili izvoljeni 3 predstavniki iz LR Srbije, 5 predstavnikov iz LR Hrvatske, 3 predstavniki iz LR Slovenije ter po en predstavnik iz LR Črne gore, Bosne in Hercegovine ter Makedonije, skupaj 14 članov. Za predsednika odbora je bil izbran tov. Alojz Benac, za tajnika pa tov. Milutin Garašanin.

1. seja koordinacijskega odbora je bila 11. maja 1950 v Stobih. Glavna točka dnevnega reda je bila ustanovitev novega arheološkega časopisa za vso državo. Na seji je bilo sklenjeno, da se bodo v tem časopisu priobčevale razprave, ki bodo predstavljale sintetična dela ter reševale čisto teoretična vprašanja. Naslov časopisa bi naj bil »Jugoslovenska arheologija«. V uredniški odbor je bilo izvoljenih 6 članov, med njimi 3 iz LR Slovenije.

Poleg manjših sklepov je bilo odločeno, da se bo koordinacijski odbor sestajal dvakrat letno in razpravljal o pomembnejših vprašanjih, o manj pomembnejših pa bo odločevalo predsedništvo odbora.

Na isti seji odbora je bil na predlog posameznih članov izvoljen v odbor še en predstavnik LR Srbije.

2. seja koordinacijskega odbora je bila 11.—12. novembra 1950 v Zagrebu. Po dvodnevni diskusiji je odbor sprejel te sklepe:

1. Ker koordinacijski odbor do sedaj ni prejel nobenega odgovora od republiških ministerstev in drugih ustanov, na katere se je obrnil zaradi uresničevanja sklepov s I. posvetovanja arheologov FLRJ, naj člani koordinacijskega odbora po republikah stopijo v neposreden stik s temi ministri in ustanovami ter naj jim razložijo potrebe in naloge arheologov FLRJ. Obenem pa se poziva Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj obnovi svoje prejšnje zahteve pri teh ministrstvih in ustanovah.

2. Glede časopisa, ki ga bo izdajal koordinacijski odbor, je bilo sklenjeno, da bo časopis izhajal enkrat letno v fraščoskem, nemškem, angleškem, italijanskem jeziku in latinščini. Časopis bo priobčeval dela iz raznih arheoloških in pomožnih disciplin, in sicer tako originalne razprave kakor tudi najpomembnejša dela, ki so že natisnjena v našem jeziku v domačih časopisih. Ta dela bo izbralo uredništvo s svojimi pomočniki po republikah. Takšna dela bodo tiskana ali v celoti ali pa v skrajšani obliki. Poleg tega bo časopis poročal tudi o drugih delih, ki so pri nas izšla po osvoboditvi. Časopis se bo imenoval »Archæologia Jugoslavica«. Razprave za časopis morajo biti zaključene do 15. maja 1951, ko bo s sejo koordinacijskega odbora tudi seja uredništva.

Uredništvo časopisa je za sedaj nespremenjeno. Skušalo bo časopis tiskati v Zagrebu. Svet za znanost in kulturo FLRJ se poziva naj s svojo avtoriteto podpre konkretne predloge, ki jih bo koordinacijski odbor podal o tiskanju in tiskarni, da bi bilo mogoče izdati časopis čimprej.

3. Takoj se naj začne sestavljati muzejski katalogi v posameznih muzejih in zbirkah, kolikor je mogoče obdelati material. Plan za publikacije katalogov bodo izdelale navšnje arheološke ustanove v republikah v sodelovanju s posameznimi muzeji. Za koordinacijski odbor se bosta s to nalogo bavila dr. Grbić in dr. Garašanin. Katalogi se ne bodo publicirali v serijah, tiskali se bodo pa dvojezično. Zagotoviti je treba brezhibne reprodukcije v katalogih. Koordinacijski odbor je ugotovil, da je izdaja katalogov arheoloških zbirk za pravilno proučevanje arheološkega materiala tako v državi kot v inozemstvu nujno potrebna.

b) Zbirati naj se začne arheološka bibliografija ne glede na možnost tiskanja. Pri tem delu bodo sodelovali s svojimi podatki vsi arheologi FLRJ; delo se jim bo honoriralo po njihovih prispevkih. Za koordinacijo dela pri bibliografiji bosta v imenu odbora skrbela dr. Vinski in dr. Rendić, ki bosta stopila v stik z dr. Bauerjem in tov. Horvat v Zagrebu.

4. Koordinacijski odbor je ugotovil, da sistematične arheološke zbirke naših muzejev sploh niso urejene za znanstveno delo in je zato pravilno kulturno-prosvetno delo na resni znanstveni podlagi nemogoče. Posamezni centralni muzeji sploh nimajo prostorov za depoje, a Muzej hrvatskih starin v Splitu in Umetniški muzej v Beogradu nimata niti razstavnih prostorov. Potrebno je, da Svet za znanost in kulturo FLRJ s svojo avtoriteto načne vprašanje o prostorih vseh muzejev kakor tudi vprašanje o prostorih za arheološke zbirke muzejev v Ljubljani in Skoplju. Koordinacijski odbor misli,

da je treba delo za znanstveno urejanje sistematičnih zbirk v muzejih dati v prvi plan in poziva Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj zahteva od glavnih muzejev v državi, da v mejah svoje zmogljivosti v prvi vrsti uredijo svoje znanstvene zbirke za študij.

V zvezi s tem smatra koordinacijski odbor, da je nujno potrebno čim tesnejše sodelovanje z Muzejskim svetom FLRJ, in predlaga, da njegovi člani Dj. Mano-Zisi in dr. J. Kastelic kot arheologi muzealci postanejo člani muzejskega sveta.

5. Glede arheološkega dela po republikah in planiranja arheološkega dela ter sodelovanja med arheološkimi ustanovami in republikami, je koordinacijski odbor sklenil:

a) arheološka dela po republikah planirajo le najvišje arheološke ustanove s sodelovanjem in v sporazumu z drugimi arheološkimi ustanovami in z ustreznim tehničnim osebjem. Najvišje arheološke ustanove so: Arheološki inštitut SAN v Beogradu, Sekcija za arheologijo Zgodovinskega inštituta SAZU v Ljubljani, Arheološka sekcija I. Odjela Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Zemaljski muzej v Sarajevu, Arheološki muzej v Skoplju in Zavod za zaščito spomenika kulture na Cetinju.

b) Glede spora o pristojnosti arheoloških muzejev in zavodov za zaščito svetuje koordinacijski odbor Svetu za znanost in kulturo FLRJ naj organizira skupno sejo predstavnikov najvišjih arheoloških ustanov in zavodov za zaščito, na kateri naj se odstranijo obstoječi problemi.

c) Koordinacijski odbor obsoja posamezne primere nelojalnosti v sodelovanju med arheološkimi ustanovami v republikah in v medrepubliškem sodelovanju znanstvenih ustanov ter poudarja potrebo, naj se tako sodelovanje razvija na podlagi pravočasnega, lojalnega sporazumevanja med ustanovami. Arheologom se priporoča, naj svojih del ne izvajajo individualno, ampak naj na teren kličejo svoje kolege, ki naj neposredno na kraju samem povedo svoje opombe o metodah in rezultatih dela.

6. Glede amaterstva v arheologiji je koordinacijski odbor ugotovil, da je svojevoljnost posameznih amaterjev-arheologov zavzela takšen obseg, da je s tem ogroženo pravilno delo v arheologiji in omajan ugled naše znanosti. V zvezi s tem je koordinacijski odbor sklenil, da se amaterjem v načelu sme dopustiti delo pri izkopavanju, konserviranju in publikaciji arheološkega gradiva, toda le pod nadzorstvom in vodstvom strokovnjakov. Priporoča se amaterjem z dokončano srednjo šolo, naj svojo izobrazbo izpopolnijo z izrednim študijem. Svet za znanost in kulturo FLRJ se poziva, naj energičneje opozori na to provincialne muzeje, v katerih delajo amaterji, in naj naroči zavodom za zaščito kulturnih spomenikov, naj uporabijo zakon o zaščiti kulturnih spomenikov in bodoči prestop take vrste najstrožje kaznujejo.

7. Glede strokovnih kadrov je koordinacijski odbor po poročilih posameznih članov ugotovil, da se v posameznih republikah, posebno v LR Sloveniji, ne izvaja pravilna kadrovska politika. Stanje strokovnih kadrov v tej republici je danes slabše kakor neposredno po osvoboditvi. V zvezi s tem se poziva Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj s svojo avtoriteto dela za to, da se to stanje čimprej popravi.

8. Glede skupnih izkopavanj v Demir Kapiji, je bilo sklenjeno, da se vodstvo del poveri LR Makedoniji. Strokovno vodstvo na terenu se pa zaupa stalni ekipi 9 članov, in sicer 3 predzgodovinarjem, 3 klasičnim arheologom in 3 arheologom srednjega veka. Poleg tega je bil sprejet tudi sklep o tehničnem vodstvu del, delo na antropološkem materialu, brez samostojnega delovanja pa se izroči dr. F. Ivaničku. Dela se bodo začela septembra-oktobra 1951, in sicer bo najprej raziskan ogroženi del zemljišča. Sredstva za izkopavanje bosta zagotovila Zvezni inštitut za zaščito in LR Makedonija. Najvišje arheološke ustanove po republikah bodo poskrbele, da bodo mogli obiskati teren tudi drugi strokovnjaki in slušatelji arheologije. Poziva se Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj, če bo treba, podpre realizacijo tega plana.

9. Koordinacijski odbor je ugotovil, da je okrepljena zveza z inozemstvom nujno potrebna za nadaljnje pravilno arheološko delo v naši državi. V zvezi s tem je koordinacijski odbor sklenil:

a) da je treba čim večje število arheologov poslati zaradi znanstvenega študija v inozemstvo;

b) da se potovanja v inozemstvo zelo lahko olajšajo z zamenjavo strokovnjakov na podlagi popolne enakopravnosti. V zvezi s tem bi koordinacijski odbor v sporazumu s Svetom za znanost in kulturo FLRJ lahko storil vse potrebno, da se zamenjajo strokovnjaki z Avstrijo, Nemčijo-Münchenom, Švico in Italijo, obenem bi pa stopil v stik s strokovnjaki drugih dežel in poizvedel, ali je mogoče razširiti take zamenjave;

c) koordinacijski odbor apelira na Svet za znanost in kulturo FLRJ in na Svet akademij, naj pošiljajo strokovnjake v inozemstvo sporazumno in s pritrditvijo koordinacijskega odbora;

d) koordinacijski odbor je ugotovil potrebo po čim večji zamenjavi publikacij z inozemstvom. V zvezi s tem poziva odbor Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj opozori uredništva posameznih časopisov, da naj dajejo avtorjem posameznih člankov separate;

e) glede tiskanja razprav domačih strokovnjakov v inozemstvu in zaradi lažjega in hitrejšega postopka prosi koordinacijski odbor Svet za znanost in kulturo FLRJ, naj pristojnost za izdajanje dovoljenj za publiciranje v inozemstvu prenese na najvišje arheološke ustanove po republikah.

10. Glede sestankov arheologov posameznih republik v smislu sklepov I. posvetovanja arheologov FLRJ je bilo sklenjeno, da o tem odločijo najvišje arheološke ustanove po republikah in da v čim krajšem času izdajo sklep v tem smislu.

11. Koordinacijski odbor je ugotovil potrebo po čim boljšem pregledu o stanju arheologije in arheoloških zbirk po posameznih republikah, da bi njegovi ukrepi bili kar najbolj koristni in pravilni. V zvezi s tem smatra koordinacijski odbor za potrebo, da se iz njegovih vrst sestavi komisija, ki bo od časa do časa hodila po terenu, reševala spore med posameznimi arheološkimi ustanovami in imela čim tesnejši stik z odborom in drugimi arheološkimi ustanovami. V to komisijo naj bi bili zbrani dr. Kastelic, dr. Rendić in dr. Garašanin.

12. Glede dela pri raziskovanju gomil v Jugoslaviji, ki ga je začel Zvezni inštitut za zaščito je koordinacijski odbor sklenil, naj to vprašanje Zvezni inštitut preudari v neposrednem stiku z najvišjimi arheološkimi ustanovami po republikah.

13. Da bi se v bodoče preprečilo, da bi dnevni tisk, radijske oddaje ter druga sredstva propagande dajali nepopolne in nepravilne podatke o arheoloških delih, je bilo sklenjeno, da dajejo takšne podatke zainteresiranim ustanovam samo najvišje ustanove za svoje republike.

14. Koordinacijski odbor je sklenil, da bo prihodnji sestanek odbora v Sarajevu. Sestanek bo 15. maja. Ob tej priliki bo tudi sestanek uredništva časopisa »Archaeologia Jugoslavica«.

A. Benac, Radimlja. — Srednjevekovni nagrobni spomenici Bosne i Hercegovine. Sveska I. 1950, Izdanje Zemaljskog muzeja u Sarajevu. 47 str. z angleškim resumejem, 82 slik in risb ter načrt nekropole.

V prvem zvezku srednjeveških nagrobnikov Bosne in Hercegovine je objavljena nekropola v Radimlji. Ta nekropola je znana po svojih krasnih nagrobnih spomenikih, ki so bili obsojeni na propadanje enako kot nagrobniki drugih nekropol v Bosni in Hercegovini. Zato smo že dolgo čutili potrebo, da bi se izdelale monografije grobišč ne glede na to, ali so bili nagrobniki ornamentirani ali ne. Doslej so se omenjali le spomeniki, ki so imeli kak napis, ali pa spomeniki, ki so bili izredni po svoji ornamentalni strani. Toda tudi v teh primerih navadno niso zapisovali niti njih dimenzij niti drugih podatkov. A vsak spomenik je za nas pomemben kljub na videz brezpomembnim podatkom, ker se utegnejo nanašati na mnoge družbeno-zgodovinske momente srednjega veka v Bosni in Hercegovini. Zato je tudi prva monografija nekropole Radimlje toliko bolj dragocena, ker predstavlja začetek serije monografij o bosenskih in hercegovskih srednjeveških grobiščih.

Avtor je monografijo zamislil kot delo, v katerem bodi čim več gradiva in čim manj raznih hipotez; to mu je tudi v največji meri uspelo. Podal je res bogato slikovno gradivo in obširen opis vsakega spomenika, njegove dimenzije in vse posebnosti, tako da je s pomočjo načrta mogoča detaljna rekonstrukcija grobišča.

Monografija je razdeljena na 9 oddelkov. Po uvodu, v katerem avtor govori o namenu monografije, prehaja na opis nekropole Radimlje in njene lege. Naslednji oddelek je najboljširnejši; v njem podaja opis vsakega spomenika posebej; od teh spomenikov je vsega skupaj danes ohranjenih še 151. Posebno poglavje posveča obliki spomenikov in njih delitvi. Za podlago, pravi avtor sam, je vzel Truhelkovo delitev, le da jo je glede na karakter spomenikov te nekropole nekoliko razširil. Razlikuje vsega 9 raznih oblik od plošče čez sarkofag do križa. Najbolj pogosti so nagrobniki v obliki »sanduka« kakor jih imenuje avtor. Ne zaostajajo mnogo niti sarkofagi, ki so avtorju klasičnega ozir. rimskega izvora, enako kakor tudi »sanduki«. Vendar sodi, da je bil prenos iz rimskih oblik povsem mehaničen, ker so že izgubile prvotni pomen. Oporo za to domnevo vidi v tem, da so